

Секція 3. ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

РОЛЬ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Тетяна Горковенко, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О.А.Голюк, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

THE ROLE OF STUDENTS IN THE SYSTEM OF QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION

Tetyana Gorkovenko, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті проаналізовано роль студентів у процесів залучення забезпечення якості вищої освіти, особливий наголос на процедурі залучення представників студентства до Національного Агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Ключові слова: студенти, якість вищої освіти, внутрішнє та зовнішнє забезпечення якості вищої освіти.

Abstract. The article analyzes the role of students in the processes of attracting quality assurance in higher education, with special emphasis on the procedure of involving student representatives in the National Agency for Quality Assurance.

Key words: students, quality of higher education, internal and external Quality Assurance of higher education.

Питання забезпечення якості освітнього процесу є одним із ключових у розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), що закріплене Болонською декларацією 1999 р. Воно стало місією Болонського процесу та головною метою структурних реформ вищої освіти [7, с.14].

За результатами проекту Tempus “TRUST” «Національна система забезпечення якості і взаємної довіри в системі вищої освіти України» було встановлено, що в Україні культура реалізації потреб і прав учасників освітнього процесу у поєднанні із застарілими принципами адміністрування освітньої системи призводить до таких негативних явищ, як відсутність мотивації студентів, викладачів, роботодавців, урядових та неурядових організацій до підвищення якості освіти [11].

Із прийняттям Закону України «Про вищу освіту» 2014 року перспектива встановлення системи забезпечення якості вищої освіти відкрилася і для України. Ухвалення нормативних документів стало підґрунтям для введення в український освітній простір Європейських стандартів якості вищої освіти ESG-2015. Відповідно до європейських стандартів і рекомендацій щодо систем забезпечення якості до складу експертних груп з оцінювання якості закладів вищої освіти, нарівні з національними та міжнародними академічними експертами, роботодавцями, входять студенти. А отже, роль студентів у процесах забезпечення якості має велике значення в поліпшенні та вдосконаленні освітнього процесу [7].

Питання якісної освіти – чи не найбільш актуальне. Згідно зі статтею 16 Закону України «Про вищу освіту» система забезпечення якості вищої освіти в Україні охоплює: систему забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості); систему зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти; систему забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) є постійно діючим

колегіальним органом, уповноваженим Законом України «Про вищу освіту» на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти [16].

Нормативну основу дещо розширив новий закон України «Про освіту», в якому статтею 41 визначено мету розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти, а саме: гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти.

У процесі ж зовнішнього забезпечення якості вищої освіти згідно зі стандартом 2.4 «Незалежні (зовнішні) експерти»: «Зовнішнє забезпечення якості повинно виконуватися групою незалежних (зовнішніх) експертів, яка включає представника (представників) від студентів» [15, с. 19].

Важливим результатом цих напрацювань стало проведення тренінгів для майбутніх експертів, у тому числі й для студентів, які мали змогу згодом брати участь у типових процедурах акредитаційної оцінки.

В останні десятиліття роль студентів у процесі навчання зокрема, і університетському житті взагалі помітно зростає. Зовнішня система забезпечення якості передбачає спорадичну залученість студентів. Зазначимо, що передбачається п'ять рівнів залучення студентів у зовнішній системі, а саме: залучення до керівної структури національної агенції з якості; участь у команді експертів зовнішнього оцінювання; залучення під час підготовки звіту самооцінки ЗВО; залучення до процедур з прийняття рішення щодо зовнішнього оцінювання; участь у подальших процедурах реалізації [14].

Участь студентів у процесі забезпечення якості вищої освіти є невід'ємною частиною процедури і стандартів акредитації в європейському просторі вищої освіти. Думка студентів про навчальні курси, участь у прийнятті рішень на рівні ЗВО, представлення та захист своїх інтересів у студентських зібраннях та інших представницьких органах, а також як експертів у процедурах акредитації тощо формують механізми покращення студентського досвіду у ЗВО.

Національне Агентство із забезпечення якості вищої освіти розпочало активну роботу на початку 2019 року, створюючи і впроваджуючи нову систему акредитації освітніх програм, базуючись на Європейських стандартах і кращих практиках.

Експерт, якому доручена участь в акредитаційній експертизі, оцінюватиме поданий закладом вищої освіти звіт самоаналізу освітньої програми на предмет відповідності цієї програми критеріям, викладеним у Положенні про акредитацію освітніх програм. Далі експерт вивчатиме освітню діяльність закладу вищої освіти за цією програмою під час виїзду з експертною групою до закладу, і на основі зібраної інформації готуватиме звіт з аналізом та пропозиціями щодо покращення якості реалізації відповідної освітньої програми [3].

На сьогодні залучення студентів до складу експертної групи з зовнішньої оцінки ЗВО і освітніх програм є невід'ємною частиною процесу забезпечення якості вищої освіти.

Отже, на інституційному рівні основною формою впливу студентів на якість університетської освіти є законодавчо зафіксована обов'язкова участь їх представників у роботі Національних агентств із забезпечення якості вищої освіти, присутня і в сучасному українському законодавстві про вищу освіту. Залучення студентів у процеси оцінки якості вищої освіти не тільки має велике значення в оцінюванні діяльності ЗВО, а також сприяє поліпшенню студентського досвіду в університеті.

Список використаних джерел:

1. Білоус В. С. Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір / В. С. Білоус, Н. І. Лазаренко, А. М. Коломієць // Вісник Книжкової палати. – 2017. – №3. – С.19-23.
2. Білоус В., Лазаренко Н., Коломієць А. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі / В. Білоус, Н. Лазаренко, А. Коломієць // Витоки педагогічної майстерності / Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка : зб. наук. пр. – Полтава, 2017. – Вип. 19. – С. 60-66. – (Серія «Педагогічні науки»).

3. Відбір експертів Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://naqa.gov.ua/2019/06/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B1%D1%96%D1%80-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%96%D0%B2/>.
4. Голюк О.А. Використання комунікаційного потенціалу Інтернет у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів ДНЗ / О.А.Голюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 47 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 48-52.
5. Голюк О.А. Особливості підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки в контексті реформування вищої освіти України / О.А. Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: зб. мат. наук.-практ. конф.– Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип. 4. – С. 437–440.
6. Голюк О. А., Лазаренко Н. І., Йоланта Гурал-Пулроле, Томаш Кук Реалізація права студентів на міжнародну академічну мобільність у практиці роботи закладів вищої педагогічної освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Випуск 52. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. С. 268–272.
7. Каланова Ш. Участь студентів у процедурі забезпечення якості вищої освіти: досвід Європи та Казахстан / Ш. Каланова, М. Алписбаєва. – 2014.
8. Каплінський В. В. Орієнтація вищого навчального закладу на забезпечення якості освіти / В. В. Каплінський, Н. І. Лазаренко // Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики: зб наук. робіт. – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2016. С.– 111-114.
9. Коломієць А. М. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти / А. М. Коломієць, Н. І. Лазаренко. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Серія: Педагогіка. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2016. - № 3(110). – С. 47-52.
10. Коломієць А. М., Лазаренко Н.І. Концептуальні засади розвитку наукової діяльності педагогічного університету на сучасному етапі розвитку суспільства / А.Коломієць, Н.Лазаренко, Є.Громов // Освітній простір України: Науковий журнал. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – Вип. 9. – С. 74-80.
11. Концепція забезпечення якості вищої освіти України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://dovira.eu/QA_concept.pdf.
12. Лазаренко Н.І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу / Н.І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – Вип. 47. – С. 18-23.
13. Лазаренко, Н.І. Удосконалення змісту вищої освіти в умовах її модернізації. Edukacja zawodowa I ustawiczna: polsko-ukrainski rocznik naukowy. – Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, 2017. № 2. pp.371-383.
14. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій: посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін.; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 248 с.
15. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – 32 с.
16. Статут Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://dovira.eu/QA_concept.pdf.
17. Lazarenko N. I. Higher Education in Ukraine: Ensuring the Quality of Education / N. I. Lazarenko, V. V. Kaplinski // International Scientific-Practical Conference Theoretical and applied researches in the field of pedagogy, psychology and social sciences: Conference Proceedings, December 28-29, 2016. Kielce: Holy Cross University. – P.98-101.

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ГОЛОВНА УМОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

*Світлана Драновська, кандидат педагогічних наук, старший викладач
Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної
освіти (Україна)*

CREATIVITY AS THE MAIN CONDITION OF FORMATION OF THE CREATIVE PERSONALITY OF THE TEACHER

*Svetlana Dranovska, candidate of Pedagogic Sciences,
senior lecturer in the department of social and humanitarian education
Municipal Institution Sumy Regional Institute of Postgraduate Teacher Education (Ukraine)*